

Kjak

Heri Mohr

Útspilling og máttloysi

Russiski rithøvundurin Fjodor Dostojevskij (1821-1881) setti djúp og varandi spor í og ótømandi keldur til mannasálina sum kanska eingin annar undan ella eftir hann.

Stóra umskiftið í hansara lívi kom í 1849, tá ið hann varð dømdur til deyða fyri upp-reistrarvirksemi, men í seinastu løtu, beint áðrenn dómurin skuldi fremjast, broytti Zar-urin dómin til 10 ára fongsul í Sibiria.

Tá ið 10-ára revsingin varð yvirstaðin, og honum varð loyvt aftur at búgva í Sankta Pætursborg, fór hann av álvara at skriva skaldsøgur – nakað hevði hann skrivað, áðrenn hann varð handtikin – sum allar gjørdust ódøggiligar. Í 1860 skrivaði hann **Tað deyða húsið**, ein lívssøga úr fangaleguni í Sibiria. Eina-staðni í bókini greiðir hann frá, hvussu hann hitti ein russiskan aðalsmann, sum hevði verið fangi í fleiri ár dømdur fyri at hava dripið konu sína. Nú livdi hann, eftir at hava sitið revsingina av, stilt og lítilátið sum tvingilsniðurstøðufólk í K.

Hendan bókin, biologiin legði støðið til hansara djúptstingandi sálarfrøði og religiøsu sjónarmið.

Tann kendi háskúla-stjórin á Haslev Háskúla, Knud Hansen (1898-1996) – stórt tal av føroyingum hava gingið á hesum háskúla – skriv-aði í 1973 eina drúgva og sera áhugaverda bók um Dostojevskij og hansara skaldaverk. K.H. gjørd-ist heiðursdoktari í Keyppmannahavnar Uni-versiti 1979.

Í Sosialinum nú ein dagin skrivaði Jógvan Sundstein, fyrrverandi lögmaður, eina frálíka grein um niðurgerð og útspilling av fólka-valdum politikarum.

Í sama blaði hevði ein annar persónur fyri kortum í fleiri vikur eina framhaldsgrein – á donskum – við áhaldandi útspillingum og ærumeiðingum um okkara lögmann. Har var einki mark: við sjeytumma spikum sló hann fast, at okkara lögmaður »snyder og bedrager.« Altso: lögmaðurin er ein snýtari og ein svíkjari. Sagt við øðrum orðum hann lýgur og hann fals-ar.

Hetta varð sum sagt áhaldandi kunngjørt í Sosialinum uttan viðmerking frá redak-tiónini. *No comment.* Ber tað ikki til her at siga, at *man merkt die Absicht und wird ver-stimmt?*

Í skaldsøguni **Foma og hansara offir** greiðir Dostojevskij frá einum persóni, Foma Opiskin, sum er tað »aller-ubetydeligste, mest intetsigende menneske, grænseløs selvglad – Sådanne mennesker føler sig næsten altid sårede, de lider under tidligere tiders fiaskoer deres selvfølelse er som en byld, hvorfra der ved den blotte berøring flyder gift og galde «

Føroya Pedagogfelag

»Vit fagna ymiskleikanum«

Tá ið tú mótir einum flokki av børnum og pedagogum teirra á veg til eitthvørt ella bara spákandi ein túr, so mugu tað vera tey fæstu, ið geva sær gætur, hvussu fjølbroytt og ymiskt, arbeidsøkið hjá pedagogum er.

Málbólkurin hjá pedagog-um er:

- Menniskju í øllum aldri úr vøggju í grøv
- Alt lívskeiðið ella partar av lívsskeiðinum (barnagarðar, frítíðarskúlar, bústovnar, verkstøð, o.s.fr.)
- Menniskju á øllum støði børnum og vaksnum – frá væl-virkandi børnum og vaksnum, til børn og vaksin, við trupulleikum av atferð, menningar-órógvi, tarni ella øðrum.
- Menniskju á veg inn í samfelagið – uppaling av smábørnum, menniskju á leið út úr samfelagnum – marginaliserað og út-stoytt
- Menniskju í stríð við sam-felagið – byrjandi krimi-nalitetur og útagerandi
- Menniskju, ið ikki hava fingið grundleggjandi tryggleikan - umsorganar-svikin

Hetta fjølbroytni og ymisk-leikin í avbjóðingunum í gerandisdegnum hjá peda-gog-um, sæst eisini aftur á øllum teim økjum, teir ar-beiða: m.a. vøggustovur, barnagarðar, frítíðarskúlar, forskúlar, skúlar, ungðómar (Margarinfrabrikkin, Húsið, o.s.fr.), dagrøktin, Sernám, Landssjúkrahúsið/Barna-deild, almannaverk, stuðlar, sum arbeiða innan bæði skúlan og við børnum og ungum og vaksnum, ið tørva

stuðul antin í heiminum ella í dagtilboðum, bústovnar, verkstøð, døg- og við-gerðarstovnar fyri børn, ung og vaksin, kvinnuheim, frítíðarskipanir til børn og ung, eldraðkið. Umframt alt hetta er vanligt, at pedagogar eru við í leiðslu og samskipan á sosiala og pedagogiska økinum og at seta i gongd sosial og pedagogisk pro-sjekt.

Tann, ið skal arbeiða við einum so breiðum málbólki, kemur á leið síni at hava ábyrgd av, at skulla samstarva við nógvar aðrar fakbólkar: m.a. fólkkaskúlalærarar, sosialráðgevarar, pedagog-iskar ráðgevarar, psykologar, psykiatarar, sjúkrarøktar-

frøðingar, heilsurøktarar o.s.fr. Umframt stovnar, ið hava ábyrgd av børnum, ung-um og vaksnum.

Menniskjasýnið hjá peda-goginum er, at øll, ið arbeitt verður við og saman við, verða fatað sum handlandi persónar við vitan, dreyllum hugsanum og meiningum um lívið og framtíðina. Týdn-ingarmikið er, at øll: børn, ung og vaksin, verða tikin við uppá ráð, verða tikin uppí og fáa týðandi royndir við at hava ávirkan á egið lív.

Hetta menniskjasýni og pedagogiska fatan ber í sær, at aðalendamálið í pedagog-iskum virkseimi hjá peda-gogum er:

- At skapa eitt umhvørvi

merkt av umsorgan og tryggleika, har ymisk-leikin verður virður

- At taka støði í móguleikum og tilfeinginum - sum besta grundstøðið undir menning
- At stuðla upp undir for-vitnið og ríkidømið upp á hugskot og kreativitet, so, at tann, ið arbeitt verður við, fær hug til lívið og hug at læra
- Í mestan mun, at taka tann, ið arbeitt verður við, við í demokratisku gongdirnar og avgerðirnar, so tey læra at taka á seg ábyrgd av felagsskapinum og sær sjálvum - við støði í teirra fortreytum
- Arbeidsplassið hjá peda-gogiskum starvsfólki uttan mun til, um mál-bólkurin er børn, ung, vaksin, normaløkið ella sosialpedagogiska økið, skal skapa karmar um eina sera týðningarmikla samfelagsuppgávu, ið ber í sær: uppaling, dannilsi, menning, lívsfórleika, og sosialisering, meining við lívinum.

Pedagogurin skal evna at menna eitt pedagogiskt rúm, ið er eyðkent av: professio-naliteti, áhuga, engagementi, læring, stuðli, vegleiðing, tryggleika og umsorgan. Eitt rúm, har tað ber til at gera sær jaligar royndir við lív-inum

Alt hetta hevur við sær, at týðningarmikið er at hava vælútbúnar pedagogar til øll hesu ymiskligu fakøkini, pedagogar við eini hollari pedagogiskari vitan og fatan, og starvsfólk við hjartanum á rætta stað.

Sendið viðmerkingar til
post@sosialurin.fo